

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів
дисертаційної роботи аспіранта кафедри гістології, цитології та ембріології
Буковинського державного медичного університету
Яремчука Назара Ігоровича
на тему «Анатомічна вікова залежність кісткової тканини відростків нижньої
щелепи людини при втраті зубів у осіб чоловічої та жіночої статі», на здобуття
наукового ступеня доктора філософії в галузі знань
22 – Охорона здоров'я за спеціальністю 222 – Медицина

ВИТЯГ

із спільного засідання наукової комісії і кафедр анатомії, клінічної анатомії та оперативної хірургії; анатомії людини імені М.Г. Туркевича; хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії; стоматології дитячого віку; терапевтичної стоматології; патологічної анатомії; мікробіології та вірусології; судової медицини та медичного правознавства; фармакології; внутрішньої медицини; соціальної медицини та організації охорони здоров'я; гістології, цитології та ембріології Буковинського державного медичного університету від **09.05.2024 року**.

Присутні:

Голова засідання: проректор закладу вищої освіти з науково-педагогічної роботи та міжнародних зв'язків, д.мед.н., професор Савка І.Г.

д.мед.н., професор Слободян О.М.;
д.мед.н., професорка Хмара Т.В.;
д.мед.н., професор Олійник І.Ю.;
д.мед.н., професор Булик Р.С.;
д.мед.н., професорка Годованець О.І.;
д.мед.н., професор Дейнека С.С.;
д.мед.н., професорка Кузняк Н.Б.;
д.мед.н., професор Білоокий В.В.;
д.мед.н., професор Заморський І.І.;
д.мед.н., професор Плеш І.А.;
д.мед.н., професор Федів О.І.;
д.мед.н., доцент Бамбуляк А.В.;
к.мед.н., доцент Сем'янів І.О.;
к.мед.н., доцент Дікал М.В.;
к.мед.н., доцент Котельбан А.В.;
к.мед.н., доцент Товкач Ю.В.;

к.мед.н., доцент Антонюк О.П.;
 к.мед.н., доцент Дроник І.І.;
 к.мед.н., доцент Мандзюк Т.Б.;
 к.мед.н., доцент Кишкан І.Г.;
 к.мед.н., доцент Бідучак А.С.;
 к.мед.н., доцент Столяр Д.Б.;
 д-р філософії, доцент Кіцак Т.С.;
 к.мед.н., асистент Герасим Л.М.;
 д-р філософії, асистент Комар Т.В.;
 аспірант Кіюн І.Д.;
 аспірант Муринюк Т.І.;
 аспірант Мацюк Д.І.

Секретар засідання: начальник наукового відділу з сектором інноваційного розвитку, д-р філософії Доманчук Т.І.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

Публічна презентація наукових результатів дисертації на здобуття ступеня доктора філософії аспіранта кафедри гістології, цитології та ембріології Буковинського державного медичного університету МОЗ України Яремчука Назара Ігоровича на тему: «Анатомічна вікова залежність кісткової тканини відростків нижньої щелепи людини при втраті зубів у осіб чоловічої та жіночої статі» у галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина».

Науковий керівник: д.мед.н., професор Олійник Ігор Юрійович, професор закладу вищої освіти кафедри патологічної анатомії Буковинського державного медичного університету МОЗ України.

Рецензенти:

1. Доктор медичних наук, професор Слободян Олександр Миколайович, завідувач кафедри анатомії, клінічної анатомії та оперативної хірургії Буковинського державного медичного університету МОЗ України.
2. Доктор медичних наук, доцент Бамбуляк Андрій Васильович, доцент закладу вищої освіти кафедри хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії Буковинського державного медичного університету МОЗ України.

СЛУХАЛИ: доповідь аспіранта Яремчука Назара Ігоровича, який виклав суть та основні положення дисертації на тему: «Анатомічна вікова залежність кісткової тканини відростків нижньої щелепи людини при втраті зубів у осіб чоловічої та жіночої статі».

Здобувач обґрунтував мету і завдання дослідження, новизну та актуальність виконаної роботи. Доповів про обсяги та характеристику методів дослідження на кожному його етапі. Охарактеризував отримані результати і оголосив висновки (12 хв.).

Питання задавали:

д.мед.н., професор Слободян О.М., завідувач кафедри анатомії, клінічної анатомії та оперативної хірургії Буковинського державного медичного університету МОЗ України.

Запитання: 1. Пояснення визначення анатомічних ділянок/квадрантів до рисунка 2.2 (Розділ 2) для проведення комп'ютерно-томографічних (КТ) замірів з дослідження виросткового відростка нижньої щелепи включає 10 таких зон. – Чим зумовлено зменшення їх числа до 4-х квадрантів при фактичній інтерпретації результатів дослідження щільності кісткової тканини виросткових відростків НЩ при втраті жувальної групи зубів?

Здобувач: Дійсно, при поданні результатів дослідження щільності кісткової тканини виросткових відростків НЩ нами зазначені всього 4-и квадранти із 10-ти, оскільки нами були обрані ті квадранти, які першочергово піддавались патологічним змінам внаслідок втрати жувальної групи зубів.

Запитання: 2. Чому в рукописі дисертації Ви називаєте *«ділянка квадранта головки вінцевого відростка»*, коли анатомічна номенклатура подає цю ділянку як *«скроневий гребінь вінцевого відростка»*?

Здобувач: Ми вважаємо, щоб інтерпретувати дане позначення як *«скроневий гребінь вінцевого відростка»* структура повинна мати плескату (плоску) зубчасту форму. Оскільки верхівка вінцевого відростка, хоч і плеската, але має рентгенологічно чітко заокруглену форму, то, на наш погляд, доцільно інтерпретувати її, як морфологічну структуру – *«голівка вінцевого відростка»*, що уніфікує її з загальноприйнятим анатомічним терміном *«голівка виросткового відростка»* для нижньої щелепи.

Запитання: 3. Серед апаратних методів обстеження пацієнтів відомими є УЗД-, МРТ- та КТ-дослідження. Чим зумовлений той факт, що основний акцент у дисертаційній роботі Ви зробили вибравши саме апаратне КТ-дослідження?

Здобувач: Дійсно, згідно тверджень низки авторів (Костюк Т.М, 2020; Ramauskaite A., et al., 2020) УЗД-, МРТ- та КТ-дослідження черепно-лицевої ділянки мають споріднене застосування і використовуються як для початкової оцінки внутрішньочерепних аномалій, так і для визначення тривимірних (3D) та поперечних параметрів структур щелепно-лицевої ділянки, які характеризуються відмінністю в об'ємі діагностичних значень та їх доступністю. Для вибору КТ-апаратного методу дослідження у нашій науковій роботі ми побачили перевагу, перш за все, у доступності отримання КТ-цифрових зображень, можливості поєднання (використовуючи спеціалізоване програмне забезпечення) таких інструментів як морфометрія, денситометрія досліджуваної ділянки з кількісними показниками в умовних одиницях сірості (УОС) та можливість програмного 3D-реконструювання.

Запитання: 4. Які наслідки / зміни стану кісткової тканини відростків нижньої

щелепи за умови втрати жувальних зубів особами обох статей у 1-му і 2-му періодах зрілого віку постнатального онтогенезу людини Ви першочергово хотіли б підкреслити ?

Здобувач: Перш за все доцільно зазначити, що втрата жувальних зубів на нижніх щелепах особами обох статей у 1-му і 2-му періодах зрілого віку постнатального онтогенезу людини, зумовлюючи патологію навіть обмежених (включених) дефектів зубного ряду, вже призводить до атрофії, у першу чергу, трабекулярного шару кісткової тканини виросткових відростків у 1-му періоді зрілого віку постнатального онтогенезу та зростання його щільності у 2-му періоді зрілого віку постнатального онтогенезу при кінцевих дефектах зубного ряду. Сукупно це надає розуміння об'єктивності перебудови кісткової тканини нижньої щелепи залежно від втрати зубів, як векторного патоетіологічного чинника.

д.мед.н., доцент **Бамбуляк А.В.**, доцент закладу вищої освіти кафедри хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії Буковинського державного медичного університету, МОЗ України.

Запитання: 1. Які наслідково взаємопов'язані зміни кісткової тканини нижньої щелепи в цілому та виросткових відростків, зокрема, супроводжують як обмежену так і кінцеву втрату жувальних зубів?

Здобувач: Так, це патологічні наслідкові механізми, які є взаємопов'язаними і, перш за все, зумовлюються втратою зубів з подальшим розвитком локалізованої атрофії. Набуття дизоклюзійних розладів призводить до зміни висоти прикусу. Останній, навіть якщо зумовлений лише обмеженою (включеною) втратою жувальних зубів, змушує швидко адаптуватися до нових умов зниження тиску на скронево-нижньощелепні суглоби, викликаючи взаємопов'язаний процес атрофії кісткової тканини як коміркової частини, так і трабекулярного шару виросткових відростків нижньої щелепи.

Запитання: 2. У Розділі 1 «Огляд літератури» при описі причин переломів кута нижньої щелепи Вами згадується класифікація для третіх нижніх молярів за Пелла і Грегорі. – Уточніть, будь ласка, що передбачає дана класифікація і які механізми чи процеси пов'язують її із Вашим дослідженням?

Здобувач: Дозвольте відповісти, спочатку, на другу частину запитання. Під час атипових операцій – екстракції зубів мудрості, нижня щелепа відповідної сторони набуває нових морфологічних характеристик (зміна розмірів, щільності, тощо), які у свою чергу, тимчасово депрограмують її рухи з відображенням вектору дії тиску на відповідні квадранти відростків. Зміна траєкторії рухів призводить до нових адаптаційних умов у часі, а відповідно, до зміни архітекτονіки кісткової тканини відростків нижньої щелепи.

У вересні 1933 року в англomовному науковому виданні (The Dental Digest) вийшла публікація під назвою “Неправильний ріст третіх молярів. Класифікація та модифікована методика видалення”. У цій статті за авторством

хірургів-стоматологів Гленна Пелла і Тадеуса Грегорі було вперше викладено систему класифікації та хірургічну техніку, яку автори рекомендували для видалення зубів мудрості, які прорізуються з порушеннями. Класифікація Пелла і Грегорі забезпечила стандартизований метод опису положення та орієнтації прорізаних третіх молярів. За Пеллом та Грегорі всі патології прорізування третіх молярів класифікуються з точки зору глибини їх залягання в щелепі, орієнтації та величини кута їх нахилу. Визначенню даних параметрів третіх молярів на сьогодні беззаперечно допомагає рентгенологічний метод, зокрема апаратне КТ-обстеження пацієнта.

Запитання: 3. У роботі надаються пояснення щодо морфологічної мінливості макро- та мікроструктури кісткової тканини відростків нижньої щелепи людини в залежності від втрати жувальної групи зубів. Які відростки нижньої щелепи зазнають найвиразніших змін та за якими параметрами визначення?

Здобувач: Першочергових змін набувають суглобові відростки нижньої щелепи, які носять мінливі характеристики на першому місці денситометричних параметрів, а з продовженням дії етіологічних факторів – морфометричних змін.

д.мед.н., професорка Хмара Т.В., професорка закладу вищої освіти кафедри анатомії людини імені М.Г. Туркевича Буковинського державного медичного університету, МОЗ України.

Запитання: 1. Зазначені Вами у Розділ 2 «Матеріали і методи» підходи щодо визначення зон/квадрантів місця проведення денситометричних та морфометричних КТ-замірів кортикального та трабекулярного шарів кісткової тканини виросткових і вінцевих відростків НЩ є загальноприйнятими в дослідженні цих відростків, чи це є Ваша розробка?

Здобувач: Дякую за запитання! Ще на етапі опрацювання наукової літератури за визначеними метою і завданнями дослідження ми не знайшли аналогів, як загальноприйнятих методик опису підходів щодо визначення зон/квадрантів місця проведення денситометричних та морфометричних КТ-замірів у ході дослідження кісткової тканини відростків нижньої щелепи. Інноваційні підходи та методологічні стандарти для проведення КТ-дослідження кісткової тканини відростків НЩ були розроблені нами з врахуванням ймовірної динаміки зміни навантаження на певні ділянки/квадранти кісткової тканини виросткових і вінцевих відростків НЩ з врахуванням втрати пацієнтами жувальної групи зубів (як із обмеженими, так і кінцевими дефектами).

Запитання: 2. Ваше дослідження включало вивчення анатомічної вікової залежності кісткової тканини відростків нижньої щелепи людини при втраті зубів у осіб чоловічої та жіночої статі. Чи спостерігали Ви суттєву відмінність за статевою ознакою змін морфометричних і денситометричних характеристик кісткової тканини виросткових і вінцевих відростків нижньої щелепи при втраті зубів?

Здобувач: Так, певні розбіжності були нами виявлені та описані в рукописі дисертації. Водночас, слід підкреслити той факт, що найбільш суттєву відмінність зумовлювали кількість втрачених зубів та час, що минув з моменту їх втрати.

д.мед.н., професорка Кузняк Н.Б., завідувачка кафедри хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії Буковинського державного медичного університету, МОЗ України.

Запитання: 1. Як впливає із Вашої доповіді, щодо представлених результатів завершеної дисертаційної роботи, для дослідження змін кісткової тканини виросткових і вінцевих відростків нижньої щелепи осіб обох статей 1-го та 2-го періодів зрілого віку Ви, разом із іншими методами, дуже широко використали рентгенологічний метод (метод комп'ютерної томографії). Що власне зумовило таке його широке використання у дослідженні?

Здобувач: Вибір та застосування в науковому дослідженні методу комп'ютерної томографії обрано нами у зв'язку з тим, що згідно підписаного Договору про наукову співпрацю із ТзОВ «Центр медичної 3D діагностики» (м. Львів) ми не тільки отримали можливість *юридично* здійснювати добір КТ-матеріалу з обстеженням визначеної ділянки дослідження, але й, за участі кваліфікованих співробітників Центру, отримали можливість використання сертифікованого для екстраорального КТ-апарату програмного забезпечення. Останнє зумовило розширення спектру інструментів дослідження з використанням низки інших методів дослідження.

Запитання: 2. У чому, власне полягало це розширення спектру інструментів дослідження?

Здобувач: Так, наприклад, КТ-програмний метод морфометрії – дозволив проводити морфометричні дослідження співвідношень морфологічних характеристик кортикального та трабекулярного шарів кісткової тканини як виросткових і вінцевих відростків, так і тіла нижньої щелепи; КТ-програмний метод денситометрії – застосовувався нами для визначення щільності кісткової тканини анатомічно різних ділянок нижньої щелепи; КТ-програмний метод реконструкції – використано нами як для тривимірного комп'ютерного реконструювання нижньої щелепи та її кісткових структур за цифровим матеріалом об'єктів КТ-дослідження, так і їх віртуальної візуалізації у рентгенологічних, кісткових моделях.

Запитання: 3. У рукописі дисертації та доповіді з презентацією у Вас присутні стоматологічні терміни: «обмежені/включені дефекти зубів» та «кінцеві дефекти зубів». Поясніть, будь ласка, як це співвідноситься із втратою зубів нижньої щелепи стосовно Вашого дослідження?

Здобувач: Згідно із Класифікатором хвороб МКХ-10 виділяють обмежені та кінцеві дефекти. Обмежені дефекти зубного ряду – це перерваний зубний ряд. Відсутність одного зуба при здорових сусідніх зубах. Обмежені включені дефекти зубного ряду, якщо у людини відсутні поспіль 2-3 зуба. Про кінцеві

дефекти зубного ряду говорять тоді, коли в пацієнта має місце укорочений зубний ряд. Дефекти зубних рядів розміщуються як на верхній, так і на нижній щелепі, в одному зубному ряді (кінцевий, включений, розміщений у бічному або фронтальному відділі зубного ряду). За продовженістю – малі (втрата до 3 зубів), середні (втрата до 6 зубів) та великі (втрата більше ніж 6 зубів). Для класифікації дефектів зубних рядів запропоновано ряд класифікацій, а саме Кеннеді, Бетельмана, Гаврилова. У наше дослідження ми долучили випадки з варіантами обмежених і кінцевих дефектів жувальної групи зубів.

д.мед.н., професор Дейнека С.Є., завідувач кафедри мікробіології та вірусології Буковинського державного медичного університету, МОЗ України.

Запитання: 1. Які найбільш уразливі зони вінцевих відростків нижньої щелепи людини виокремлюються у вашому дослідженні. Яка їх денситометрична динаміка?

Здобувач: Найбільшій морфометричній мінливості кісткової тканини піддається пришийкова ділянка вінцевих відростків із правої сторони та з помірним зниженням морфометричних значень на лівій стороні, при обмежених (включених) дефектах зубного ряду. Морфометричні значення у ділянці основи вінцевих відростків зростають при набутих кінцевих дефектах зубного ряду. Денситометрична мінливість кісткової тканини вінцевих відростків нижньої щелепи людини не має стійкої динаміки у зростанні чи зниженні.

Запитання: 2. Як вплинуть набуті дисфункціональні розлади, що стали наслідком адаптивного розподілу сили на морфологію вінцевих відростків?

Здобувач: Кут розгортання та нахилу вінцевих відростків зміниться, як наслідок дії патоетіологічного чинника, зокрема, через втрату жувальних зубів і буде продовжувати формуватися у залежності від набутого механізму дії жувальних м'язів. Даний механізм впливатиме на морфометричні значення та зміну мінералізації кісткової тканини вінцевих відростків нижньої щелепи, зумовлюючи постійну адаптивну перебудову до нових функціональних умов організму.

На всі запитання здобувач дав вичерпні відповіді.

У науковій дискусії взяли участь: д.мед.н., професор Слободян О.М., д.мед.н., доцент Бамбуляк А.В., д.мед.н., професор Булик Р.Є., д.мед.н., професор Годованець О.І., д.мед.н., професор Кузняк Н.Б., д.мед.н., професор Дейнека С.Є., д.мед.н., професорка Хмара Т.В., д.мед.н., професор Плеш І.А., к.мед.н., доцент Котельбан А.В., к.мед.н., доцент Дроник І.І., к.мед.н., доцент Товкач Ю.В., д-р філософії, асистент Комар Т.В.

Науковий керівник: д.мед.н., професор Олійник І.Ю. дав позитивну характеристику здобувачу.

1. Виконання освітньо-наукової програми

Аспірантом Яремчуком Назаром Ігоровичем повністю виконано індивідуальний навчальний план відповідно до акредитованої освітньо-наукової програми «Медицина» Буковинського державного медичного університету.

Аспірант Яремчук Назар Ігорович здобув глибинні знання в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина» (наукова спеціальність 14.03.01 нормальна анатомія); оволодів загальнонауковими (філософськими) компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, професійної етики та загально-культурного кругозору; набув універсальних навичок дослідника, зокрема, усної та письмової презентації результатів власного наукового дослідження українською мовою, застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності, організації та проведення навчальних занять, управління науковими проектами та складання пропозицій щодо фінансування наукових досліджень, реєстрації прав інтелектуальної власності; здобув мовні компетентності, достатні для представлення та обговорення результатів своєї наукової роботи іноземною мовою (англійською) в усній та письмовій формі, а також для повного розуміння іншомовних наукових текстів з відповідної спеціальності.

2. Виконання індивідуального плану наукової роботи (наукова складова акредитованої освітньо-наукової програми)

Індивідуальний план наукової роботи аспіранта Яремчука Назара Ігоровича був затверджений рішенням Вченої ради ВДНЗ України «Буковинський державний медичний університет» від 29.10.2020 р. (протокол № 3). Науковий керівник, д.мед.н., професор Олійник Ігор Юрійович, професор закладу вищої освіти кафедри патологічної анатомії Буковинського державного медичного університету. Термін виконання роботи: 2020-2024 роки.

Усі розділи індивідуального плану наукової роботи аспіранта Яремчука Назара Ігоровича виконано своєчасно в установлені терміни, що підтверджено результатами проміжної та підсумкової атестації.

Дослідження (клінічний відбір, аналіз комп'ютерних томограм, морфометричні, денситометричні, реконструктивні, тривимірне моделювання, статистичні) проведені своєчасно і в повному обсязі із застосуванням сучасних та інформативних методів.

3. Актуальність дисертації

Кожен науковець чи клініцист у своєму професійному розвитку прагне

оволодіти та застосувати доступні, універсальні і водночас актуальні сучасному розвитку науки та техніки методики, впровадити їх результати у практичну медицину. У наш час набули широкої популярності дослідження з використанням технологій діагностичної радіології, зокрема комп'ютерно-томографічне сканування. Дані отримані при прижиттєвих дослідженнях людського тіла дозволяють оцінити морфологічний стан та функціональні зміни кісткової тканини як у цілому, так і щелепно-лицевої ділянки зокрема.

Варто зазначити, що скронево-нижньощелепним розладам, порушенням оклюзії, у тому числі з частковою втратою зубів, і їх взаємозв'язку присвячено значну кількість публікацій у науково-практичних фахових виданнях, що зумовлено високим рівнем розповсюдження скронево-нижньощелепних розладів серед стоматологічних пацієнтів. Проте, перспективними до проведення й надалі є наукові дослідження з вивчення взаємозв'язку між втратою жувальних зубів з атрофією кісткової тканини тіла нижньої щелепи та змінами кісткової тканини її відростків.

Окремо варто зазначити, що й донині поза увагою дослідників залишається розробка методик КТ-дослідження виросткових і вінцевих відростків нижньої щелепи людини в постнатальному онтогенезі з використанням опційної повноти інстальованих в КТ-апарати програм через брак поєднання теоретичного і практичного досвіду науковців.

Здобувач підняв важливе питання, що потребує свого вирішення та має велику перспективу практичного застосування в ортопедичній і терапевтичній стоматології, щелепно-лицевій хірургії, анатомії, гістології, фізіології й інших галузях медицини та вказує на актуальність проведеного аспірантом Яремчуком Назаром Ігоровичем дисертаційного дослідження, що повністю відповідає запитам теоретичної та практичної медицини, зокрема – стоматології.

4. Тема дисертації затверджена Вченою Радою ВДНЗ України «Буковинський державний медичний університет» як «Анатомічна вікова залежність кісткової тканини відростків нижньої щелепи людини при втраті зубів у осіб чоловічої та жіночої статі» (протокол № 3 від 29.10.2020 р.).

5. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційне дослідження аспіранта Яремчука Назара Ігоровича виконано в межах планових комплексних науково-дослідних тем кафедри гістології, цитології та ембріології Буковинського державного медичного університету «Закономірності морфогенезу та структурно-функціональні особливості тканин і органів в онтогенезі людини» (№ державної реєстрації 0116U002938) та «Структурно-функціональні особливості тканин і органів в онтогенезі, закономірності варіантної, конституційної, статеві-вікової та порівняльної

морфології людини» (№ державної реєстрації 0121U110121) та є її фрагментом.

6. Наукові положення, розроблені особисто здобувачем, та їх новизна

Аспірантом сформульована ідея дослідження, визначені його мета та завдання; розроблені дизайн і програма, обрані методи і визначені обсяги дослідження; проаналізовані та узагальнені дані фахової наукової літератури; розроблено індивідуальні інноваційні та методологічні стандарти загальних принципів визначення ділянок проведення КТ-замірів із зазначенням відповідних квадрантів зняття кількісно-якісних показників та з використанням опційної повноти інстальованих у КТ-апарати програм, що зумовлює (при потребі) відтворюваність результатів дослідження; виконано всі морфологічні дослідження. Особисто написані та проілюстровані всі розділи дисертації, проведена статистична обробка та аналіз одержаних результатів. Інтерпретація результатів, основні наукові положення і висновки також належать аспіранту. У наукових працях, опублікованих у співавторстві, реалізовані ідеї здобувача.

7. Нові науково обґрунтовані теоретичні та / або експериментальні результати проведених здобувачем досліджень, що мають істотне значення для певної галузі знань та підтверджуються документами, які засвідчують проведення таких досліджень

Результати проведених здобувачем досліджень вказують на нове комплексне вивчення особливостей морфології вікової залежності кортикальних та трабекулярних шарів кісткової тканини виросткових і вінцевих відростків нижньої щелепи з урахуванням їх анатомічної мінливості при втраті жувальних зубів особами чоловічої та жіночої статі у зрілому віці постнатального онтогенезу людини з розробкою індивідуальних інноваційних та методологічних стандартів загальних принципів визначення ділянок проведення КТ-замірів із зазначенням відповідних квадрантів зняття кількісно-якісних показників та з використанням опційної повноти інстальованих у КТ-апарати програм, що зумовлює (при потребі) відтворюваність результатів дослідження.

За результатами проведеного КТ-обстеження пацієнтів обох статей в динаміці 1-го та 2-го періодів зрілого віку постнатального онтогенезу людини із застосуванням програмного забезпечення з'ясовано закономірності вікових змін щільності кортикальних і трабекулярних шарів кісткової тканини виросткових та вінцевих відростків нижньої щелепи як без втрати зубів (анатомо-фізіологічна норма, група контролю), так і зумовленої анатомічною залежністю від втрати жувальних зубів при обмежених і кінцевих дефектах зубних рядів.

Із проведенням аналізу КТ-досліджень ділянок скронево-нижньощелепних суглобів пацієнтів, з'ясована індивідуальна й вікова анатомічна мінливість та

встановлені морфометричні характеристики морфологічних складових кісткової тканини виросткових та вінцевих відростків нижньої щелепи людини залежно від втрати зубів у осіб обох статей зрілого віку постнатального онтогенезу людини.

За матеріалами КТ-обстежень із використанням спеціалізованих/сертифікованих КТ-апаратних програм проведено порівняння вікової динаміки показників щільності кортикального шару кісткової тканини відростків і кута нижньої щелепи людини в осіб обох статей зрілого віку із втратою зубів, здійснено математичну обробку та статистичний аналіз отриманих даних.

У аналітичному підсумку проведеного КТ-дослідження визначено значимість поліфакторного патоетіологічного впливу втрати зубів (зокрема, часу його прояву та поширення на нижній щелепі) на анатомічні структури (вінцевий і виростковий відростки) нижньої щелепи, як основу складової жувальної системи людини.

Робота є фундаментальним дослідженням щодо поданого деталізованого морфометричного аналізу та дослідження щільності кісткової тканини найбільш уразливих зон відростків нижньої щелепи (чоловіків і жінок) у двох періодах зрілого віку людини, при втраті жувальної групи зубів, який стане основою для подальших наукових дискусій та клінічної диференціації щодо вибору належних малоінвазивних методів реабілітації стоматологічних пацієнтів.

8. Ступінь обґрунтованості та достовірності положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Ступінь обґрунтованості та достовірності досліджень підтверджується достатнім обсягом досліджуваного матеріалу (136 комп'ютерно-томографічних цифрових сканувань ділянок скронево-нижньощелепних суглобів пацієнтів 1-го та 2-го періодів зрілого віку постнатального онтогенезу людини, з яких: 69 деперсоніфікованих томограм осіб чоловічої статі та 67 деперсоніфікованих томограм осіб жіночої статі). Вибрані методи дослідження сучасні, високоінформативні і повністю достатні для адекватного вивчення особливостей змін кісткової тканини виросткових і вінцевих відростків нижньої щелепи людини у рамках поставлених у дисертаційній роботі мети і завдань. Отримані результати подані в тексті дисертації в описаному вигляді, задокументовані статистично обробленими цифровими даними, що представлені у таблицях, а також ілюстровані якісними рисунками та є достатньо проаналізовані, що сукупно є доказово-документальним підтвердженням проведених досліджень, полегшують сприйняття матеріалу, підкреслюють високу ступінь обґрунтованості дисертаційних положень, формують уяву щодо нового вирішення науково-практичної задачі, яка

полягала в комплексному вивченні особливостей морфології вікової залежності кортикальних та трабекулярних шарів кісткової тканини відростків нижньої щелепи людини з урахуванням їх анатомічної мінливості при втраті жувальних зубів особами обох періодів зрілого віку постнатального онтогенезу. Для обговорення та інтерпретації результатів дослідження використано достатню кількість сучасних літературних джерел. Сформульовані у дисертації наукові положення, висновки та рекомендації, що впливають із фактичного матеріалу наукової роботи, є достатньо обґрунтованими узагальненнями, що логічно завершують дисертацію, відповідають меті та завданням роботи і мають важливе науково-теоретичне та практичне значення.

9. Апробація результатів дисертації

Основні наукові положення дисертаційної роботи представлені на: Всеукраїнській науково-практичній конференції з навчальним тренінгом із оволодіння практичними навичками «Сучасні аспекти клінічної стоматології: впровадження інноваційних технологій у практичну стоматологію» (Рівне-Київ, 2021); Науково-практичній конференції до Всесвітнього дня анатомії «Актуальні питання біомедичних наук» (Харків, 2021); Міжнародному Конгресі лідерів ключових думок на базі «Інституту біотехнологій людини Едуарда Анітуа» (Іспанія, Віторія Гастейз, 2021); V-й Всеукраїнській науково-практичній конференції з міжнародною участю «Теорія та практика сучасної морфології» (Дніпро, 2021); III-й Всеукраїнській науково-практичній конференції «Сучасні перспективи розвитку стоматології через призму досліджень молодих вчених» (Рівне, 2022); науково-практичній конференції з міжнародною участю «Прикладні питання сучасної морфології», присвяченій 100-річчю від дня народження професорки В. А. Малішевської (Чернівці, 2022); I-му Українському міжнародному морфологічному симпозіумі «Новітні досягнення клінічної анатомії і оперативної хірургії в розвитку сучасної медицини і стоматології» (Полтава, 2022); Всеукраїнській науково-практичній конференції з міжнародною участю «Тканинні реакції в нормі, експерименті та клініці», присвяченій пам'яті члена-кореспондента НАМН України, д.мед.н., професора Ю. Б. Чайковського (Київ, 2023); VII-й Всеукраїнській науково-практичній конференції з міжнародною участю «Теорія та практика сучасної морфології» (Дніпро, 2023); 102-105 підсумкових науково-практичних конференціях з міжнародною участю професорсько-викладацького персоналу Буковинського державного медичного університету (Чернівці, 2021-2024).

10. Повнота опублікування результатів дисертації, кількість наукових публікацій та конкретний особистий внесок здобувача до всіх наукових публікацій, опублікованих зі співавторами та зарахованих за темою

дисертації

За матеріалами дисертації опубліковано 22 наукові праці, з яких: 7 наукових статей (5 статей – у фахових наукових виданнях України, рекомендованих ДАК України для оприлюднення результатів дисертаційних досліджень, у тому числі – 1 стаття опублікована у фаховому науковому виданні категорії А, що включене до наукометричної бази Web of Science; 1 стаття – у закордонному рецензованому науковому журналі, включеному до наукометричної бази Scopus; 1 стаття – у науковому рецензованому виданні країни Європейського Союзу); 10 публікацій – у збірниках матеріалів наукових форумів різного рівня; 3 нововведення, включені до Переліку наукової (науково-технічної) продукції, призначеної для впровадження досягнень медичної науки у сферу охорони здоров'я України, 2 свідоцтва авторського права на твір. Результати дисертаційної роботи повністю висвітлені в опублікованих працях, які за змістом відповідають їй і в сукупності дозволяють дістати цілісне враження про виконану роботу. Особистий внесок здобувача у працях, які опубліковані зі співавторами, є основним. (Список публікацій, Додаток 1).

11. Особистий внесок здобувача в одержання наукових результатів, що виносяться на захист

Аспірантом Яремчуком Назаром Ігоровичем особисто проведено дослідження. Започаткувавши виконання наукової роботи, автор сформулював ідею та визначив, за погодженням із науковим керівником, тему дисертаційної роботи, провів патентно-інформаційний пошук, проаналізував наукову літературу. Особисто визначив мету та сформулював завдання наукового пошуку, підібрав та освоїв методи його проведення, самостійно зібрав матеріал і виконав всі морфологічні дослідження. Самостійно провів статистичну обробку отриманих цифрових даних, провів аналіз та узагальнення отриманих наукових результатів, написав всі розділи рукопису дисертації. Основні наукові положення і висновки сформульовані разом із науковим керівником. У наукових працях, що опубліковані у співавторстві, участь дисертанта є визначальною та полягає у реалізації ідей здобувача, клінічному відборі матеріалу дослідження за віком і статтю, проведенні розподілу набраного цифрового КТ-матеріалу дослідження за ступенем набуття пацієнтами дефекту зубних рядів нижньої щелепи.

12. Висновок Комісії з питань етики

Комісія з біомедичної етики Буковинського державного медичного університету МОЗ України (м. Чернівці), розглянувши матеріали дисертаційного дослідження Яремчука Назара Ігоровича «Анатомічна вікова залежність кісткової тканини відростків нижньої щелепи людини при втраті зубів у осіб

чоловічої та жіночої статі», встановила, що дослідження виконані з дотриманням основних положень ICH GCP (1996 р.), Конвенцій Ради Європи про права людини та біомедицину (від 04.04.1997р.), Гельсінської декларації Всесвітньої медичної асоціації про етичні принципи проведення наукових медичних досліджень за участю людини (1964-2013 рр.) і наказу МОЗ України № 690 від 23.09.2009 р. (протокол № 7 від 18 квітня 2024 р.).

13. Характеристика первинної документації

Комісія з перевірки первинної документації дисертаційної роботи при Буковинському державному медичному університеті, провела перевірку первинної документації дисертації Яремчука Назара Ігоровича і дійшла висновку, що представлені документи достовірні та повністю відповідають сутності виконаної дисертаційної роботи та вимогам до неї.

14. Перевірка дисертаційної роботи на наявність академічного плагіату

Комісія Буковинського державного медичного університету (голова комісії, д.мед.н., професор Булик Р.Є.; відповідальний за перевірку робіт клінічного профілю, д.мед.н., професор Гринчук Ф.В.) провела первинну експертизу на наявність плагіату та порушень академічної доброчесності в дисертаційній роботі Яремчука Назара Ігоровича «Анатомічна вікова залежність кісткової тканини відростків нижньої щелепи людини при втраті зубів у осіб чоловічої та жіночої статі» за допомогою антиплагіатного сервісу «Unicheck». Перевірка засвідчила унікальність (оригінальність) текстових даних у поданій роботі (97,86 %), що дозволяє стверджувати відсутність порушень академічної доброчесності в дисертаційній роботі в контексті літературних посилань щодо інших публікацій та інтернет-ресурсів.

15. Оцінка змісту, мови та стилю дисертації

Матеріали дисертації викладено послідовно у формально-логічний спосіб з дотриманням наукового стилю написання рукопису.

Дисертація викладена українською мовою на 245 сторінках машинописного тексту (148 сторінок основного тексту) і складається з анотації, вступу, 3 (трьох) розділів власних досліджень, висновків, практичних рекомендацій та списку використаних джерел, який включає 193 посилання (із них латиною – 132, кирилицею – 61) та 18 додатків. Рукопис дисертації ілюстровано 15 таблицями та 56 рисунками.

Вступ дисертації відображає актуальність досліджуваної проблеми, сформульована мета і завдання дослідження, відображена загальна характеристика роботи.

Розділ 1 «Огляд літератури» побудований на аналізі сучасних джерел

інформації та присвячений сучасним відомостям про вплив втрати зубів на характер морфологічних змін кісткової тканини нижньої щелепи в постнатальному онтогенезі людини. Розділ завершується коротким підсумком, що розкриває невирішені на даний момент питання, чим, власне, і обґрунтовується вибір мети та постановка завдань дослідження.

У Розділі 2 «Матеріал і методи дослідження. Інноваційні підходи та методологічні стандарти» детально описано розроблені здобувачем загальні принципи визначення ділянок проведення КТ-замірів із зазначенням відповідних квадрантів зняття кількісно-якісних показників з використанням опційної повноти інсталюваних у КТ-апарати програм, розробці методик дослідження виросткових і вінцевих відростків нижньої щелепи людини та необхідного при цьому КТ-налаштування. Матеріал розділу, який подано на 30 сторінках тексту, документально підтверджують 28 рисунків та 3 таблиці. Слід підкреслити, що Розділ 2, за його змістом, можна вважати ще одним окремим розділом власних досліджень автора, оскільки він містить розроблені здобувачем індивідуальні інноваційні та методологічні стандарти.

Розділ 3 «Вікова оцінка динаміки морфологічної перебудови кісткової тканини виросткових відростків нижньої щелепи людини залежно від втрати жувальної групи зубів» викладений на 23 сторінках тексту, містить 12 рисунків та 5 таблиць. Автором підкреслено, що втрата жувальних зубів на нижніх щелепах особами обох статей у 1-му і 2-му періодах зрілого віку постнатального онтогенезу людини, зумовлюючи патологію обмежених (включених) дефектів зубного ряду, призводить до атрофії, у першу чергу, трабекулярного шару кісткової тканини виросткових відростків у 1-му періоді зрілого віку постнатального онтогенезу та зростання його щільності у 2-му періоді зрілого віку постнатального онтогенезу при кінцевих дефектах зубного ряду. Сукупно це надає розуміння об'єктивності перебудови кісткової тканини нижньої щелепи залежно від втрати зубів, як векторного патоетіологічного чинника. Розділ 3 закінчується підсумком та завершується висновками з оцінкою морфометричних і денситометричних результатів дослідження.

Розділ 4 «Морфометричний і денситометричний аналіз динамічної мінливості кісткової тканини вінцевих відростків нижньої щелепи людини, залежно від втрати жувальної групи зубів» подано автором на 18 сторінках тексту, містить 8 рисунків та 5 таблиць. Дисертантом встановлено, що найбільшій морфометричній мінливості кісткової тканини піддається пришийкова ділянка вінцевих відростків із правої сторони та з помірним зниженням морфометричних значень на лівій стороні, при обмежених (включених) дефектах зубного ряду. При кінцевих дефектах зубного ряду

знижуються морфометричні значення вінцевих відростків як на правій стороні, так і на лівій стороні у порівнянні між першим та другим періодами зрілого віку постнатального онтогенезу. Морфометричні значення у ділянці основи вінцевих відростків зростають при набутих кінцевих дефектах зубного ряду, а денситометрична мінливість кісткової тканини вінцевих відростків нижньої щелепи людини не має стійкої динаміки у зростанні чи зниженні.

Розділ 5 «Порівняльний аналіз щільності кортикального шару кісткової тканини відростків та кута нижньої щелепи при набутих дефектах зубного ряду» на 17 сторінках тексту містить 8 рисунків та 2 таблиці. При викладенні розділу дисертант доказово стверджує, що закономірність перебудови щільності кортикального шару кісткової тканини кута, як основного структурного морфологічного бар'єру (мембрани), є синхронною зі зміною щільності кортикального шару досліджуваних відростків нижньої щелепи.

Дуже важливим у теоретичному і практичному плані є Розділ 6 «Аналіз та узагальнення результатів дослідження», викладений на 27 сторінках, де автор проводить ретельний аналіз результатів власної роботи. Цей розділ дає вичерпне уявлення про методологічні підходи, характер і результати проведених ним досліджень. Автор підкреслює, що отримані результати пропонується приймати за базову основу морфометричних значень та щільність – кількісно-якісними характеристиками кісткової тканини відростків нижньої щелепи так, як доступні наукові джерела не розкривають аналогічних досліджень, що унеможлиблює їх порівняння. Здобувач висловлює впевненість, що поданий деталізований морфометричний аналіз та дослідження щільності кісткової тканини найбільш уразливих зон відростків нижньої щелепи (чоловіків і жінок) у двох періодах зрілого віку людини, при втраті жувальної групи зубів, стане основою для подальших наукових дискусій та клінічної диференціації щодо вибору належних малоінвазивних методів реабілітації стоматологічних пацієнтів.

Результати роботи сформульовані автором у 9 (дев'яти) висновках. Вони змістовні, містять відповіді на всі завдання дослідження, базуються на аналізі отриманих даних та доводять необхідність урахування особливостей морфології вікової залежності кортикальних та трабекулярних шарів кісткової тканини відростків нижньої щелепи з урахуванням їх анатомічної мінливості при втраті жувальних зубів особами чоловічої та жіночої статі у зрілому віці постнатального онтогенезу людини.

Логічно-послідовними є 5 (пять) рекомендації автора щодо науково-практичного використання одержаних результатів, що повністю витікають із аналізу результатів проведеного дослідження.

16. Новизна дослідження та одержаних результатів

У дисертаційній роботі на основі теоретичного підходу та аналізу цифрового КТ-матеріалу дослідження уперше отримано нові, невідомі раніше дані щодо особливостей морфології вікової залежності кортикальних та трабекулярних шарів кісткової тканини виросткових і вінцевих відростків нижньої щелепи з урахуванням їх анатомічної мінливості при втраті жувальних зубів особами чоловічої та жіночої статі у зрілому віці постнатального онтогенезу людини.

Уперше, для досягнення мети дослідження, здобувач розробив інноваційні методологічні стандарти загальних принципів визначення ділянок проведення КТ-замірів із зазначенням відповідних індивідуальних квадрантів зняття кількісно-якісних показників та з використанням опційної повноти інстальованого у КТ-апарати програмного забезпечення.

На основі комплексного аналізу проведених КТ-обстежень пацієнтів обох статей у динаміці 1-го та 2-го періодів зрілого віку постнатального онтогенезу людини із застосуванням програмного забезпечення Ez3D-I Vatech уперше з'ясовано закономірності вікових змін щільності кортикальних і трабекулярних шарів кісткової тканини виросткових та вінцевих відростків нижньої щелепи як без втрати зубів (група контролю), так і зумовленої анатомічною залежністю від втрати жувальних зубів при обмежених і кінцевих дефектах зубних рядів.

Уперше, з проведенням аналізу КТ-досліджень ділянок скронево-нижньощелепних суглобів пацієнтів, з'ясована індивідуальна й вікова анатомічна мінливість та встановлені морфометричні характеристики складових кісткової тканини виросткових та вінцевих відростків нижньої щелепи людини залежно від втрати зубів у осіб обох статей зрілого віку постнатального онтогенезу людини, проведено порівняння вікової динаміки показників щільності кортикального шару кісткової тканини відростків і кута нижньої щелепи в осіб обох статей зрілого віку із втратою зубів, здійснено математичну обробку та статистичний аналіз отриманих даних.

Таким чином, є всі підстави стверджувати, що автором досягнутий очевидний прогрес у пізнанні різних аспектів визначення значимості поліфакторного патоетіологічного впливу втрати зубів (зокрема, часу його прояву та поширення) на анатомічні структури (вінцевий і виростковий відростки) нижньої щелепи, як основу складової жувальної системи людини.

17. Практичне значення роботи

У клінічній стоматології результати дослідження вікової оцінки динаміки морфологічної перебудови кісткової тканини відростків нижньої щелепи у 1-му і 2-му періодах зрілого віку постнатального онтогенезу людини залежно від

втрати жувальної групи зубів особами обох статей є підґрунтям для напрацювання нових ефективних методів профілактики та ранньої діагностики патологічних станів кісткової тканини нижньої щелепи та можуть бути використані як у теоретичній, так і практичній галузях медицини, а також у лабораторіях скринінгу морфологічного матеріалу.

Розробка загальних принципів визначення ділянок проведення КТ-замірів із зазначенням відповідних квадрантів зняття кількісно-якісних показників виросткових і вінцевих відростків нижньої щелепи у зрілому віці постнатального онтогенезу людини за умови втрати жувальних зубів, зумовлює об'єктивні умови для відтворюваності проведених досліджень. Отримані результати, пропонуємо приймати за базову основу морфометричних значень та щільність – кількісно-якісними характеристиками кісткової тканини відростків нижньої щелепи при пошуку й розробці індивідуальних інноваційних та методологічних стандартів з можливістю використання сертифікованого КТ-апаратного програмного забезпечення.

Поданий у рукописі деталізований морфометричний аналіз та дослідження щільності кісткової тканини найбільш уразливих зон відростків нижньої щелепи (чоловіків і жінок) у двох періодах зрілого віку людини, при втраті жувальної групи зубів, виступають основою для подальших наукових дискусій та клінічної диференціації щодо вибору належних малоінвазивних методів реабілітації стоматологічних пацієнтів, оскільки доступні наукові джерела не розкривають аналогічних досліджень, що унеможлиблює їх порівняння.

Отримані наукові результати щодо морфометричних значень, кількісно-якісних показників щільності кортикальних та трабекулярних шарів кісткової тканини виросткових і вінцевих відростків нижньої щелепи чоловіків і жінок зрілого віку постнатального онтогенезу людини рекомендовані до використання в навчальному процесі кафедр морфологічного профілю, терапевтичної й ортопедичної стоматології та щелепно-лицевої хірургії, а також при написанні монографій та навчальних посібників з цих дисциплін.

Опубліковані та захищені Свідоцтвом про реєстрацію авторського права на твір оригінальні авторські публікації (“Age assessment of the dynamics of morphological rearrangement of bone tissue of the articular processes of the human lower jaw depending on the loss of the masticatory teeth”; свідоцтво від 09.01.2024 № 122732 та “Morpho-densitometric analysis of the dynamic variability of bone tissue of the coronoid processes of the human mandible, depending on the loss of the masticatory group of teeth”; свідоцтво від 07.03.2024 № 124477) за дослідженнями кісткової тканини відростків нижньої щелепи людини рекомендовані до практичного використання в наукових морфологічних

дослідженнях щелепно-лицевої ділянки як наглядні керівництва.

18. Впровадження результатів дослідження у практику

Результати дисертаційного дослідження впроваджено в освітній процес та наукову роботу: кафедр анатомії, клінічної анатомії та оперативної хірургії (протокол № 12 від 05.02.2024), хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії (протокол № 27 від 23.02.2024), гістології, цитології та ембріології (протокол № 9 від 26.02.2024) Буковинського державного медичного університету; кафедр оперативної хірургії та клінічної анатомії (протокол № 8 від 19.02.2024), анатомії людини (протокол № 8 від 26.01.2024) Вінницького національного медичного університету імені М.І. Пирогова; кафедри анатомії та патологічної фізіології Навчально-наукового центру «Інститут біології та медицини» Київського національного університету імені Тараса Шевченка (протокол № 3 від 13.10.2023); кафедри описової та клінічної анатомії Національного медичного університету імені О.О. Богомольця (протокол № 14 від 13.02.2024); кафедр нормальної анатомії (протокол № 5 від 18.12.2023), оперативної хірургії з топографічною анатомією (протокол № 8 від 07.03.2024) Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького; кафедри анатомії людини (протокол № 5 від 31.01.2024) Одеського національного медичного університету; кафедри анатомії з клінічною анатомією та оперативною хірургією (протокол № 14 від 22.02.2024) Полтавського державного медичного університету; кафедр анатомії людини (протокол № 1 від 16.01.2024), ортопедичної стоматології (затв. 15.02.2024) Тернопільського національного медичного університету імені І.Я. Горбачевського МОЗ України; кафедри фундаментальних загальнонаукових дисциплін (протокол № 5 від 22.11.2023) ПВНЗ «Харківський міжнародний медичний університет»; кафедри гістології, цитології та ембріології (протокол № 4 від 23.02.2024) Харківського національного медичного університету; кафедри анатомії людини та гістології (протокол № 6 від 24.01.2024) медичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет» МОН України.

19. Відповідність змісту дисертації вимогам, що пред'являються на здобуття ступеня доктора філософії

Дисертаційна робота аспіранта Яремчука Назара Ігоровича «Анатомічна вікова залежність кісткової тканини відростків нижньої щелепи людини при втраті зубів у осіб чоловічої та жіночої статі» є завершеним самостійним науковим дослідженням здобувача, в якому представлено теоретичне узагальнення та нове вирішення важливого науково-прикладного завдання –

вивчення особливостей морфології вікової залежності кортикальних та трабекулярних шарів кісткової тканини виросткового та вінцевого відростків нижньої щелепи з урахуванням їх анатомічної мінливості при втраті жувальних зубів особами чоловічої та жіночої статі у зрілому віці постнатального онтогенезу людини.

ВИСНОВОК

Дисертаційна робота аспіранта Яремчука Назара Ігоровича повністю відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», Постанови Кабінету Міністрів України від 19.05.2023 р. № 502 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України з питань підготовки та атестації здобувачів наукових ступенів» та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом МОН України від 12.01.2017 р. № 40 і може бути рекомендована до офіційного захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

Засідання рекомендує аспіранту Яремчуку Назару Ігоровичу звернутися до Вченої ради Буковинського державного медичного університету з письмовою заявою про утворення разової ради.

Голосували «За» – 30 із 30 присутніх.

Голова засідання :
проректор закладу вищої освіти
з науково-педагогічної роботи
та міжнародних зв'язків
Буковинського державного
медичного університету,
д.мед.н., професор

Іван САВКА

засвідчую:
 Начальник відділу кадрів
 Буковинського державного медичного університету

Список публікацій здобувача

1. Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації :

1. Yaremchuk NI, Oshurko AP, Oliinyk IYu. Age assessment of the dynamics of morphological rearrangement of bone tissue of the articular processes of the human lower jaw depending on the loss of the masticatory teeth. Pol Merkur Lekarski. 2023;51(2):120-7. doi: 10.36740/merkur202302103 (Scopus, Q4). *(Особистий внесок – здійснено відбір та проаналізовано конусно-променеві КТ пацієнтів, розроблено методику морфометричного та денситометричного дослідження кісткової тканини віросткових відростків нижньої щелепи у осіб зрілого віку, проведено їх заміри з узагальненням результатів, сформовано висновки, підготовлено статтю до друку).*
2. Yaremchuk NI, Oshurko AP, Oliinyk IYu, Herasym LM, Student VO. Morpho-densitometric analysis of the dynamic variability of bone tissue of the coronoid processes of the human mandible, depending on the loss of the masticatory group of teeth. Світ медицини та біології. 2023;3:186-91. doi: 10.26724/2079-8334-2023-3-85-186-191 (Web of Science Core Collection, Q4). *(Особистий внесок – запропоновано методику морфометричного та денситометричного досліджень кісткової тканини віросткових відростків нижньої щелепи, здійснено відбір з аналізом конусно-променевих КТ за напрямком дослідження, узагальнено результати, сформовано висновки, підготовлено статтю до друку.)*
3. Oshurko AP, Yaremchuk NI, Oliinyk IYu, Makarchuk IS., Sukhliak VV, Kerimova TM, et al. Significance of variability of anatomical and topographic features of the mandibular canal(s) in clinical dentistry. Клінічна анатомія та оперативна хірургія. 2023;22(2):20-7. doi: 10.24061/1727-0847.22.2.2023.14 (фахове видання). *(Особистий внесок – проведено пошук наукової літератури, аналіз комп'ютерних томограм, участь у формулюванні висновків, підготовлено матеріал до друку.)*
4. Яремчук НІ, Ошурко АП, Олійник ІЮ. Порівняльний аналіз щільності кортикального шару кісткової тканини відростків та кута нижньої щелепи при набутих дефектах зубного ряду. Вісник стоматології. 2023;125(4):55-62. doi: 10.35220/2078-8916-2023-50-4.10 (фахове видання). *(Особистий внесок – опрацьовано наукову літературу, здійснено відбір та проведено морфометричний і денситометричний аналіз за КТ кісткової тканини відростків та кута*

нижньої щелепи, проведено статистичне порівняння та узагальнення результатів, сформовано висновки, підготовлено статтю до друку.)

5. Ошурко АП, Олійник ІЮ, Кузняк НБ, Яремчук НІ, Макаrchук ІС. Значення морфометричного дослідження для визначення мінливості топографічних співвідношень структур нижньої щелепи на прикладі сагітального зрізу її кута. Клінічна та експериментальна патологія. 2021;20(4):58-65. doi: 10.24061/1727-4338.XX.4.78.2021.7 (фахове видання). *(Особистий внесок – опрацьовано наукову літературу, проведено аналіз КТ та узагальнення результатів визначення мінливості топографічних співвідношень структур нижньої щелепи, сформовано висновки, підготовлено матеріали до друку).*

6. Oshurko AP, Oliinyk IYu, Yaremchuk NI, Makarchuk IS. Morphological features of bone tissue in "disuse atrophy" on the example of a segment of the human lower jaw: clinical experience of treatment. Biomedical and biosocial anthropology. 2021;42:5-11. doi: 10.31393/bba42-2021-01 (рецензоване видання країни ЄС). *(Особистий внесок – проведено пошук з аналізом наукової літератури, проаналізовано відібрані КТ пацієнтів, участь у формулюванні висновків, підготовлено матеріал до друку.)*

2. Наукові праці, що засвідчують апробацію матеріалів дисертації :

7. Yaremchuk NI. Results of morphological and densitometric diagnostics of bone tissue of the articular processes of the mandible. В: Матеріали 105-ї підсумкової науково-практичної конференції з міжнародною участю професорсько-викладацького персоналу Буковинського державного медичного університету, присвяченої 80-річчю БДМУ; 2024 Лют 05, 07, 12; Чернівці. Чернівці; 2024, с. 42-3.

8. Яремчук НІ, Олійник ІЮ. Вікова оцінка динаміки морфологічної перебудови кісткової тканини виросткових відростків нижньої щелепи людини залежно від втрати жувальної групи зубів. Український науково-медичний молодіжний журнал. 2023;138(2 Спецвип):150-1. (фахове видання). *(Особистий внесок – у проведенні пошуку літератури, аналізі КТ кісткової тканини виросткових відростків нижньої щелепи, узагальнення результатів вікової оцінки динаміки морфологічної перебудови кісткової тканини, формуванні висновків, підготовці тез до друку).*

9. Yaremchuk NI. Possibilities of using methods for diagnosing early manifestations of changes in bone density in the processes of the lower jaw. В: Матеріали 104-ї підсумкової науково-практичної конференції з міжнародною участю професорсько-викладацького персоналу Буковинського державного медичного університету; 2023 Лют 06, 08, 13; Чернівці. Чернівці; 2023, с. 42-3.

10. Яремчук НІ. Спостереження динамічної мінливості кісткової тканини вінцевих відростків нижньої щелепи людини залежно від втрати жувальної групи зубів. В: Матеріали Сьомої Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю Теорія та практика сучасної морфології; 2023 Лист 1-3; Дніпро. Дніпро; 2023, с. 138-41.
11. Yaremchuk NI. The importance of the computer tomography in the studying of the human lower jaw bone tissue. В: Матеріали 103-ї підсумкової науково-практичної конференції з міжнародною участю професорсько-викладацького персоналу Буковинського державного медичного університету; 2022 Лют 07, 09, 14; Чернівці. Чернівці; 2022, с. 42-3.
12. Яремчук НІ. Обґрунтування доступних малоінвазивних методів діагностики ранніх проявів зміни щільності кісткової тканини відростків нижньої щелепи людини. В: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції Сучасні перспективи розвитку стоматології через призму досліджень молодих вчених; 2022 Лют 10-11; Рівне. Рівне; 2022, с. 137-40.
13. Ошурко АП, Яремчук НІ, Олійник ІЮ. Морфометрична мінливість кута нижньої щелепи. В: Матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю, присвяченої 100-річчю від дня народження професорки Вікторії Антонівни Малішевської Прикладні питання сучасної морфології; 2022 Бер 23-24; Чернівці. Чернівці: Медуніверситет; 2022, с. 40-1. *(Особистий внесок – у проведенні пошуку літератури, аналізі КТ кісткової тканини кута нижньої щелепи, узагальнення результатів вікової оцінки морфологічної перебудови кісткової тканини, формуванні висновків, підготовці тез до друку).*
14. Yaremchuk NI. Expediency of studying the anatomical structure and CT-density of bone tissue of the coronoid and condyloid processes of the human mandible in case of tooth loss. В: Матеріали 102-ї підсумкової науково-практичної конференції з міжнародною участю професорсько-викладацького персоналу Буковинського державного медичного університету; 2021 Лют 08, 10, 15; Чернівці. Чернівці; 2021, с. 43.
15. Oshurko AP, Oliinyk IYu, Tsyhykalo OV, Yaremchuk NI, Makarchuk IS. Digital methods for morphometric examination of human lower jaw bone tissue. В: Шиян ДМ, редактор. Матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю до Всесвітнього дня анатомії Актуальні питання біомедичних наук; 2021 Жов 13; Харків. Харків; 2021, с. 111-3. *(Особистий внесок – у проведенні пошуку наукової літератури щодо цифрових методів морфометричного дослідження кісткової тканини нижньої щелепи, аналізі КТ кісткової тканини нижньої щелепи, узагальненні результатів, формуванні висновків, підготовці тез до друку).*

16. Oshurko AP, Oliinyk IYu, Tsyhykalo OV, Yaremchuk NI, Makarchuk IS. Morphological peculiarities of bone tissue in "disuse atrophy" on the example of a segment of the human lower jaw. В: Матеріали п'ятої Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю Теорія та практика сучасної морфології; 2021 Жов 20-22; Дніпро; 2021, с. 110. *(Особистий внесок – у проведенні пошуку наукової літератури щодо морфологічних особливостей кісткової тканини нижньої щелепи при її «атрофії від бездіяльності», інтерпретації окремих КТ кісткової тканини нижньої щелепи, узагальненні результатів, формуванні висновків та підготовці тез до друку).*

3. Список праць, які додатково відображають наукові результати дисертації :

17. Цигикало ОВ, Олійник ІЮ, Ошурко АП, Дмитренко РР, Паліс СЮ, Макачук ІС, та ін. Пренатальна морфологія нижньої щелепи людини. Вісник проблем біології і медицини. 2022;2(Дод):54-5. doi: 10.29254/2077-4214-2022-2-164/addition-54-55 (фахове видання). *(Особистий внесок – у проведенні пошуку наукової літератури за напрямком дослідження та її інтерпретації, узагальненні результатів, формуванні висновків, підготовці матеріалу до друку).*

18. Яремчук НІ, Ошурко АП, Олійник ІЮ. Age assessment of the dynamics of morphological rearrangement of bone tissue of the articular processes of the human lower jaw depending on the loss of the masticatory teeth. Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір від 09.01.2024 № 122732. Авторське право і суміжні права. 2024;79:357. <https://ukrpatent.org/uk/articles/bulletin-copyright> *(Особистий внесок – ідея реєстрації авторського права на твір щодо опублікованої наукової статті у якій здійснено відбір та проведено клінічний аналіз КТ пацієнтів за авторською методикою морфометричного та денситометричного дослідження кісткової тканини виросткових відростків нижньої щелепи у осіб зрілого віку, узагальнено результати, сформовано висновки, підготовлено та подано матеріали на реєстрацію).*

19. Яремчук НІ, Ошурко АП, Олійник ІЮ, Герасим ЛМ, Студент ВО. Morphodensitometric analysis of the dynamic variability of bone tissue of the coronoid processes of the human mandible, depending on the loss of the masticatory group of teeth. Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір від 07.03.2024 № 124477. Авторське право і суміжні права. 2024;81:137-8. *(Особистий внесок – ідея реєстрації авторського права на твір щодо опублікованої наукової статті у якій здійснено відбір та проведено клінічний аналіз КТ пацієнтів за авторською методикою морфометричного та денситометричного*

дослідження кісткової тканини вінцевих відростків нижньої щелепи у осіб зрілого віку, узагальнено результати, сформовано висновки, підготовлено та подано матеріали на реєстрацію).

20. Ошурко АП, Олійник ІЮ, Цигикало ОВ, Яремчук НІ. Пристрій для вертикальної фіксації об'єктів дослідження під час проведення комп'ютерної томографії щелепно-лицевої та черепно-мозкової ділянок. Реєстр. № 383/7/20. Перелік наукової (науково-технічної) продукції, призначеної для впровадження досягнень медичної науки у сферу охорони здоров'я. 2021;7:339-41. *(Особистий внесок – ідея розробки та подання нововведення, участь у тестуванні пристрою та підготовка матеріалів заявки).*

21. Цигикало ОВ, Макарчук ІС, Олійник ІЮ, Яремчук НІ, Ошурко АП. Спосіб маркування предметних скелець з серійними гістологічними зрізами. Реєстр. № 384/7/20. Перелік наукової (науково-технічної) продукції, призначеної для впровадження досягнень медичної науки у сферу охорони здоров'я. 2021;7:341-2. *(Особистий внесок – ідея розробки та подання нововведення, участь у тестуванні способу та підготовка матеріалів заявки).*

22. Яремчук НІ, Олійник ІЮ, Цигикало ОВ, Ошурко АП, Макарчук І.С. Препарувальна дошка з фіксаторами. Реєстр. № 385/7/20. Перелік наукової (науково-технічної) продукції, призначеної для впровадження досягнень медичної науки у сферу охорони здоров'я. 2021;7:342-3. *(Особистий внесок – ідея розробки та подання нововведення, участь у тестуванні способу використання пристрою, підготовка матеріалів заявки).*